

RÖNIGK, OLOF

Tankar, om husbönders och tjänstefolks skyldigheter emot hwarannan inbördes; i anledning af Johan Christopher Schinmejers twänne predikningar, på tyska, öfwer desza ämnen, wälment meddelade af Olof Rö

1754

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

RÖNIGK

Under
1750-1829

Tankar,
 Om
Susbönders
 Och
Tjänstefolks
Skyldigheter

Emot hwarannan inbördes ;

3 anledning

af

JOHAN **C**HRISTOPHER **S**CHINMEJERS
 Twänne Predikningar, på Tyska,
 öfwer dessa Ämnen,

Wälment meddelade

af

OLOF **R**ÖNIGK.

STOCKHOLM,

Tryckt af **P**ETER **J**ÖR. **N**YSTRÖM, 1754.

Imprimatur:
N. OELREICH.

Förre Stycket,

Om Husbönders och Matmödrars
Skyldigheter emot deras Tjän-
ste-Folk.

Alla människor hafwa undfått gåf-
wor af Gudi, til at dem förestå och
sköta. Alle äro alltså Hans skaffare.
Wår odödeliga Sjal med des förmo-
ner och förmögenheter, wår Kropp och
alla des lemmar, wårt utwårtes til-
stånd och des omständigheter, ja, alla de wälgär-
ningar, som Gud, både i andelig och lekamlig
måtto, bewisar oss, äro idel gåfwor, som äro oss
gifne på räkning, och böra påminna oss de orden,
som sadet til den orätta gårdsfogden: Gör räken-
skap för ditt fögderi.

Och derwid har man at swara icke allenast för
sig sjelf, utan ock för andra. Gud har befalt
hwarjom och enom hans Nästa. Lagen är klar:

Du skalt älska din nästa, som dig sjelf. Hafwer Gud så älskat och varit angelägen om oss, så skole och wi älskas, och wara angelägne om hwarannan, inbördes 1. Joh. 4: 11. Det heter: Ser icke hwar på sitt eget bästa, utan hwar och en på ens annars bästa, Phil. 2: 4. Den brodermördaren Cains afwiga fråga: Skal jag taga wara på min broder? anstår ingen, som wil hållas för Christen. Wi böre, i behörig ordning, taga oss vår nästas timeliga och andeliga wälfärd så an, som wore saken vår egen; emedan wi alle äre gjorde af ett blod, och inbördes hvars annars lemmar, af Gudi lika älskade, med enahanda nådegåfwor besökte, och med lika alwar til samma härlighet kallade.

Men i synnerhet hafwa Öfwerhet, Predikanter och Husfäder at besinna, det de äro Guds Skaffare, Es. 49: 23. 1. Cor. 4: 1. som för sina underfätare, åhörare, barn och tjänstefolk skola göra Gudi råkenskap.

Wi stadne med våra tankar wid de sista; och det så, at man, i detta Stycket, wil påminna Husbönder och Matmödrar om deras skyldigheter emot deras tjänstefolk.

Bör en Skaffare, efter Frålsarens egen utsago Luc. 12: 42. icke allenast wara trogen, utan och snäll eller förständig; så fordras och bägge desse egenskaper af Husbönder och Matmödrar, så at de både wilja och kunna rätt omgå med sina underhafwande.

Huru detta bör ske, wilje wi wid bägge delarna, uti wiså reglor, wiså och föreställa.

I. Deras Trohet.

Första Reglan.

Christeliga Husbönder och Matmödrar böra göra åtskilnad emellan sitt få och tjänstefolk; så at de icke blott bruka sina tjänare och tjänarinnor til arbete, utan ock hafwa den omsorg om deras Sjålar, at de måga låra känna Gud och sin Frälsare, och tilika med dem wårda medarfwingår til den ewiga saligheten.

Det wore til önsfandes, at icke många Husbönder och Matmödrar satte denna sin Skyldighet ur ögonen. Man wil icke tala om dem, som gånstka oförswarligen åro mera öme om sin lilla och aldeles onyttiga hund, ån om sina tjänstehjons timmeliga, ja, ewiga wålsfård; emedan en så skändelig obetänksamhet ock lysér andra för öfrigit nog obetänksamma Husbönder och Matmödrar i ögonen: de åro åndå många nog, som åro så wårdslöse om sina tjänstehjon, at de efter alsintet annat fråga, ån at de kunna hafwa timmelig nytta af dem, ja, anse det såsom ett hinder i deras hushållning, at låta sig wårda om deras Sjålafromma. O j alle, som här finnen edar afmålning, handlen j wål rätteliga? Kunnen j framwisa någon annan åtskilnad emellan eder och edra tjänstehjon, ån blott den, som stadgas i det fjerde Budordet? Åro de icke eder Nånste, och så wål människor, som j? Hafwa de icke åstwen så wål låstat Skaparens allmagt och Återlösarens Blod, som j? Åro då icke deras Sjålar åstwen så dyra, som edra? J wiljen ju under Faders

ders och Moders namnet i det sjerde Budordet förs
 stås, och i kraft deraf åska wördnad, kärlek och
 lydna af dem? Bören j då icke, såsom rätte Fäder
 och Mödrar, låta eder om dem wårda? Är det alt-
 så icke edor skyldighet, at besörja deras Sjåla-wål-
 fård, såsom angelågnast fram för alt? Eller weten
 j icke, at den alsmågtige och nådige Guden, på
 hwilkens faderliga omsorg och försyn edart uppe-
 hålle och lyckosamhet i edor hushålning beror, kan
 och wil rikeligen, åstwen i timelig måtto, wål-
 signa den tid och flit, som warder använd edra
 tjänstehjon til förbättring? Besinner råken-skaps-da-
 gen, och tänker efter, antingen j wiljen, at de på
 dome-dag skola wara edor berömmelse, eller at j,
 med blygd och skam, skolen omgälla edor efterlåten-
 het? Tron j på Jesum, så ålsken j Honom. Ål-
 sken j Honom, så ålsken j ock Hans återlösta. Ål-
 sken j dem, så åren j ock angelågne om deras salig-
 het. Men om j det icke åren; hurudan är då eder
 tro, Christendom och kärlek til Jesum? Ser til,
 at j icke mågen warda fundna ibland dem, til hwil-
 ka Han en gång skal säga: Går bort ifrå mig, jag
 känner eder icke.

Andra Reglan.

Christelige Husbönder och Matmödrar böra
 til den åndan betjäna sig af alla de medel,
 som dertil äro tjänlige. De hålla antingen
 sjelfwe, eller låta andra hålla bön med dem.
 De unna dem tid, at om Söndagen gå i
 Kyrkan, och at sedan läsa i den Hel. Skrifte
 och andra goda böcker, eller uprepa de pres-
 dikor

dikan med dem, och söka på alt sätt, at förtaga deras okunnighet.

Denna reglan flyter af den förra. Om en Husbonde ej wille gifwa sitt tjänstehjon mat, eller tid at äta; huru skulle han då kunna säja, det han icke wille, at tjänstehjonet skulle swälta? Alltså, om någon icke wore angelågen, at meddela sitt tjänstehjon den andeliga spisen, eller icke wille unna det tid, til at upbygga sig genom Guds Ords hörande, läsande och betraktande, til nödig förbättring i kundskap, tro, gudaktighet och Christeligit lefwerne; huru skulle han då kunna säjas wara mon derom, at det til sin Själ ej måtte lida nöd? Han åsido sätter sannnerligen icke allenast den Christeliga plikt, som han, såsom en Christen och Fader, emot sin nästa och sitt barn bör bewisa; utan han afstänger ock det, så mycket hos honom står, ifrån saligheten. Det tjänstehjonet är til at beklaga, som står i en sådan mer än Egyptissk tråldom. O j Husbönder, som här kännen igen edor skapnad, betänker det we, som Herren utropar öfwer dem, som sjelfwe icke gå in i himmelriket, och derjämte icke tilståndja dem at ingå, som in wilja. Matth. 23: 13. Det är sant, at nödfall och nödwerk, som icke tåla något upskof, böra om Söndagen förrättas, och at ett tjänstehjon, under ingen förewändning, är berättigadt undandra sig dem. Men estersinner, om icke många ibland eder torde gifwa de sysslor och årender ut för nödwerk, hwilka dock hafwa ingen annan grund och orsak, än girighet, yppighet och kärlek til denna werldenes snöda fåsängelighet, samt en fördömelig afund, som icke kan tåla, at tjänstehjonet skal wisa större flit i gudaktighetenes öfning, än de

sjelfwe? För werlden torde wål dena inwändningen gälla; men hwad säger edart samwet dertil, och huru tiltron i eder, at förswara sådant på den stora råfensskaps dagen?

Tredje Reglan.

Doç är det icke nog, at bruka de medel, hwar igenom en sann kundskap, tro och gudaktighet kan befrämjas; utan Husbönderne böra oç sjelfwe wara Ordets görare, och förelisa alt sitt husfolk med ett ostraffeligit lefwerne, til at dermed öfwertryga dem, at en sann och öskrymtad Christendom icke är omöjelig.

Goda förmaningar mista merendels sin kraft, når den sjelf icke lefwer derefter, som gifwer dem; ty han wiser dermed, at han med dem har föga altwar, eller oç sjelf icke håller för möjligt, at i akttaga dem. Men en bättre werkan står då at förmoda, når en Husfader, eller Husmoder, i en öskrymtad ödmjukhet både in för Gud och människor, kan säga til sina underhafwande: När hörden i mig swärja wid den leda djäfwulen, misbruka Jesu dyra namn &c.? När sägen i, at jag öfwade den synden, som i nu begån &c.? Hwi skulle det icke wara eder så möjligt som mig, at taga eder derföre til wara? Hwi skulle Herren mer neka eder än mig nåd och kraft dertil? o. s. w. Men skola Husbönder och Matmodrar i sitt lefwerne kunna wara upriktige för Gud och människor, och sinom underhafwandom rätt upbyggelige, så böra de stå i årlånsto både af deras eget djupa synda-fördärf, och af Guds obegrunderliga miskund och barmhertighet,
samt

samt i följje deraf, i kraft af en brinnande kärlek til sin nådiga Gud och Frälsare, wara så ömme om sin Guds och Frälsares ära, at de icke nånnas, emot bättre wett och samwet, med någon synd förtörna och bedröfwa en så kärleksrik Fader samt huld och trofast Saliggörare. Uro de så bestaffade, så winlågga de sig ock om, at hos sina tjänstehjon lågga samma goda grund, samt bygga deruppå de warningar och förmaningar, som de dem gifwa. Den na grunden skiljer en Christens gårningar ifrån blott utwärtens ärbara människors gårningar. Joh. 15: 1. r. Rom. 14: 23. Ebr. 11: 6. Joh. 14: 15. 23. 24. 2. Cor. 5: 14.

Fjerde Reglan.

Och på det de med sin underwisning, med sina förmaningar, warningar och upbyggeliga lefwernes eftersyn, måga, med desto mindre förhinder, hos tjänstefolket uträtta det, som godt är; så böra de flitigt och troligen bedja Gud om nåd och wälsignelse dertil. En sådan trogen bön, som ser på Guds ära och Nästans själa-wälfärd, är icke fåfång.

Philemon hade uti sin tjänare Onesimus en gudlös och tjufaktig människa, som är at se af Pauli bref til Philemon. Philemon, såsom en Husbonde, den der fruktade Gud, lærer icke hafwa försummat, at förmana och bedja wäl för honom. I förstone såg det så ut, som hade altsammans varit förgåstwes. Onesimus förblef i sitt onda sinne, ja, rymde aldeles sin wäg. Men hwad hände? Han

Kom i Rom, igenom Guds Försyn, at råka Ap-
stelen Paulum, hwilken igenom sitt tal och predi-
kan förändrade hans hjerta och sinne, och gjorde
förbön för honom hos des Husbonde, at han måt-
te taga honom til nåde. Detta skedde åswen, och
Philemon hade nu i honom en helt annan tjänare.
Detta bör alstinges den fromma Philemons förbön
med tilskrifwas. Men hwarest man i stället för at
bedja, swår och bannas, som ogudaktiga Husbön-
der, thy wår! för sed hafwa, der swår och me-
rendels tjänstefolket. När stugor och kamrar så
upfyllas med eder och swordomar af sjelfwa Hus-
bondfolket, samt köket och uthusen af tjänstefolket;
hwadan skal wålssignelsen då komma?

Femte Reglan.

Har ett tjänstehjon några swagheter, som icke
föröfwas med upsåt och af ondskå, utan
fast mer af gammal ond wana och öfwer-
ilning, hwarwid det lofwar all möjelig
bättring; så böra Christeliga Husbönder
bewisa Christeligit tålmod, samt igenom
alwarliga och kärliga påminnelser, efter
möjeligheten söka, at ändra dem.

Somlige tjänstehjon äro lika som af naturen
senfärdige, så at ingen ting kommer ur händerna
på dem: Somlige äro glömske: andre äro owar-
same, och råka at göra skada. Men de hafwa sjelf-
we ondt deraf, och wille gärna ändra sig, om de
allenast kunde. Desom kan man wål efter nödtorf-
ten ställa deras fel under ögonen, på det de icke måt-
te taga sig tilfälle at akta dem ringa; men det bör
ske

ffe med tålmod och saktmodighet. Bort det, at
Husbönder och Matmödrar skulle wara så ochriste-
lige, at de för slika, ja, och för andra fel och för-
seelser, huru store och grofwe de än wore, skulle
önska dem hin onda i wäld. De äro ju Sjålar,
som JEsus köpt med sitt eget blod: Ho wille då
tilägna sig rättighet, til at gifwa bort dem, och der-
til med at Guds och människors affagda fienda?
Med hwilken hülle en sådan, antingen med Gud,
eller djåfwulen? Den som icke råder om sin egen
Sjål, han råder mycket mindre om någon annans.
De Husbönder och Matmödrar, som här få tilfäl-
le at känna igen sin stora obetänksamhet, de hafwa
hög orsak, at fasa för sig sjelfwa, ångra denna
sin swåra synd, bedja, i trone på JEsu dyra Förtjänst,
om förlåtelse, och sedan taga sig dershöret alt fram-
gent til wara. Skällsord och snådenamn böra icke
eller höras. De torde wäl til någon tid hafwa något
eftertryck med sig; men, genom wanan, minskas
det i längden. De äro otjänlige för en Christen at
bruka, och utslåcka den kärlek, som tjänstehjon
böra hafwa til sina Husbönder. Deremot står me-
ra godt at utträttas, när alwar och kärlek tillika wi-
ses. Den som wil lära, at hafwa tålmod med sitt
tjänstefolks swagheter, han besinne, hwad tålmod
han, i anseende til sina egna swagheter, behöfwer
åtnjuta och werkeligen åtnjuter af den goda Guden:
då lærer han finna sig skyldig tiotusend pund, och
förlåteligen så mycket mindre wara grannråknad
med tjänstehjonets lilla skuld af hundrade penningar.
Men aflöpa icke tjänstehjonens fel utan skada, så
kan man ju heldre bestedeligen nåpsa dem, eller, om
detta är säfångt, låta dem ifrån sig, än försynda sig
med olåt och swordom. Själ

Sjette Reglan.

Korteligen: Til Christeligen sinnade Husbänders trohet hörer, at på alt sätt befrämja tjänstefolkets frälsning och förbättring, hafwa omsorg om deras själ, och, efter möjligheten, låta dem få läsa goda och för dem tjänliga böcker; och låta sig wårda om deras kropp, icke allenast i deras helbregdo, utan ock i deras sjuklighet, och det så, som de en gång för alla Herrars & Eras domstol wilja det förswara.

Här hafwa ock Husbänder at i akttaga Guds Andas förmaning: I Herrar, hwad lika och rätt är: det bewiser tjänarenom, wetande, at i hafwen ock en Herre i Himmelen. Col. 4: 1. Se ock Eph. 6: 9. At swikeligen förhålla drängar och pigor deras wälförtjänta lön, är en himmelskriande synd, Jac. 5: 4. och arbetaren är wård sin mat.

II. Deras Klokhet och Försigtighet.

Första Reglan.

Innan ett tjänstehjon går i sin tjänst, så framt dess upförande icke förr wore dess nya Husbonde eller Matmoder bekant, är nödigt, och försigtigt, at man, så wida möjligt är, gör sig underrättad, huru det förhallit sig i sin förra tjänst. Ju omständeligare detta sker, desto bättre kan sådant tjäna
til

til esterrättelse, huru det bör handteras. Dock bör man, wid en sådan efterfrågning, äfwen se på det förra Husbondfolkets tro, wärdighet. Är det samma bittert, argt, mistänksamt, girigt, ogent, fullt med hat til gudaktighetenes öfningar ic. så lärer det icke underlåta at lasta.

Orlofs-Jedlar gifwa wäl härutinnan någon, men jag wet icke, om nog tillräckelig uplysning.

Andra Reglan.

Husbönder och Matmödrar böra sedan underlåta sig, om tjänstehjonet är benäget antingen til högmöd, eller til wällust, eller til girighet, samt til de synder, som med dem plåga wara förbundne; på det de med desto större wisdom måtte kunna i akttaga och besträmja dess Sjåla-wälfärd. Eljest far man merendels blindt fram, och tråsfar icke tjänstehjonet rätt på det ömra: hwar igenom sker, at ock tjänstehjonet icke blir rätt mästare öfwer sin hemsynd.

Tredje Reglan.

Dernäst böra Husbönder och Matmödrar här wid bruka fog och lämpa, och wakta sig för twång och otidighet. I det, som utwärtas är, går det wäl an at befalla, och tjänstehjonet bör då lyda, hwad thy säjes; Men samwetet wil hafwa öfwertygelse, och tål intet twång. Tages icke detta i akt, så kan man wäl göra dem til skrymtare, men inga rätta
Chri:

Christi efterföljare. Många tjänstehjon torde och hafwa en hop oskälige misstankar om sitt fromma husbondfolk: Warda nu icke de med försigtighet efter hand borttrögde; så är det snart gjordt, at tjänstehjonet styrkes i sina misstankar, ja, torde aldeles försmåda en sann gudaktighet.

Fjerde Reglan.

Christeliga husbönder förhålla sig och då wisligen, om de hos elakt tjänstefolk kunna både se och icke se deras fel, i synnerhet om felet är af föga värde, och icke upsåteligit. At tala på all ting och ständigt näpsa små fel, det upväcker ledsna, bitterhet, och åndteligen ett förtwisladt öfwerdåd. Betygad medömkan uträttar ofta mer, än bannor och straff.

Femte Reglan.

Til Christeliga husbänders försigtighet hörer och det, at de söka efter rätta tiden och tillfället, när de som bäst kunna med läro och förmaning något godt uträtta, Ordsp. 25: 11. Cyr. 20: 2. Bestraffningar i löndom warda uptagne såsom bewis af kärlek och förtroende; när deremot de, som ske i andras närvaro, ofta anses såsom frukter af wrede och hämdgirighet. Utwarningsgrader synas och här böra hafwa rum. Lindrighet och mildhet, dock med alwar besträngd, bör först försökas, innan man brukar stränghet. Man bör se på tjänstehjon

hjonets förbättring, och icke deruppå, at thy måtte göras harm och förtret.

Sjette Reglan.

At alt för ofta och mycket gifwa i synnerhet långa och widlyftiga förmaningar, betager förmaningen dess kraft, samt förorsakar led-
sna och förakt. Den bästa och hälsosam-
maste mat blir osmakelig, om han påtrugas
til öfwerflöd.

Sjunde Reglan.

At tjänstehjonet så förhårdadt, at det icke wil låta rätta sig, då nödgas man wäl ändreligen at skilja det ifrån sig; dock bör man alt dertills bewisa tålmod, i förwäntan, at de förmaningar, som thy blifwit gifne, i si-
nom tid, järdeles när det står i betryck, och om icke förr, dock på sotesången, skola haf-
wa god werkan.

Atttonde Reglan.

Goda rörelser äro morgonrådnan; men icke sielfwa dagen. De äro en förberedelse; men icke sielfwa Omvändelsen. Detta böra
Christeliga Husbönder och Matmödrar, i anseende til deras tjänstefolk, noga märka. Den som stadnar wid de goda rörelserna, och icke öfwerlemnar sig den 3. Andas ytter-
ligare nåde-werkan, under bön, wako same Guds Ords flitiga och andåktiga brukan-
de; han blifwer en sådan som han förr war,
och

och en skrymtare, som allenast wet, at ta
la om, huru ock han haft goda rörelser.

Nionde Reglan.

Christeliga Husbönder böra bedja Gud om
nåd och wisdom, til at kunna pröfwa, an-
tingen deras tjänstehjon äro skrymtare eller
rättfärdige: samt föreställa, huru förhates-
lig den är i Guds ögon, som gifwer sig ut
för det han icke är.

Tionde Reglan.

Christeligen försigtiga Husbönder ställa sig
så emot sitt tjänstefolk, at de af dem må
gå hållas för det de äro, nämligen, Hus-
bönder. Ödmjukhet, kärlek och ett Chris-
teligit sinne kunna dermed wäl bestå. Men
om en Husbonde och Matmoder i god mes-
ning så förnedra sig, at de i betraktande
deras, at de för Gudi intet mer äro än den us-
laste tiggare, gå nedan för och utom de grän-
sor, som i det fjerde Budordet sättas; så
plågar det hafwa bedröfweliga påföljder.
Ty tjänstefolket, i synnerhet om de knapt
blifwit begynnare af en sann Christendom,
kunna icke sådant fördraga, utan misbrus-
ka det werkeligen: ehuru mycket de än med
munnen skulle berömma sitt Herrskaps och
Husbondfolks ödmjukhet och försakelse.
Deras förorsakas efter hand enwighet, an-
deligit höghmod, Herrskapets och Husbond-
folkets förakt, olydna, och mera thyligt ondt.

Då börjar drängen at wilja wara Herre,
och pigan Fru. Christendomen kan wäl
tåla ordning i all Stånd. Det heter:
Warer underdånige all männisslig ord-
ning för HErrans skull. 1. Pet. 2: 13.

Ellofte Reglan.

Emot Christeliga Husbönders och Matmö-
drars klothet strider ock det, at alt för
handgripeligen wisa sig partiss, i anseende
til gudfruktiga och ogudaktiga tjänstehjon.
Til exempel: at sätta det förra fram om
det senare i de mål, der det wore skäligt,
at låta dem njuta lika rätt: at minska det
ogudaktigas lön och mat; deremot rosa det
fromma, då det hörer derpå, med mera
thylit oförsigtighet, som, å båda sidor, gör
stor skada; ty det ogudaktiga tjänstehjonet
warder derigenom förbittradt, men det
fromma upblåst och stält.

Tolfte Reglan.

Christeliga Husfäder och Husmödrar tilhö-
rer det ock, at förwara sina underhafswan-
de, för alla farliga afwägar, såsom, til
at döma andra, gå säfång, uti en god sak,
bruka otidig hästighet och köttsligt nit ic.
Til den ändan böra de säja dem, at ett
rätt Christen altid hafwer mer at göra med
sig sjelf än med andra: at Christendomen
förpliktar til arbete och flit: och at Chris-
tus

skus icke wille tilstådja sina Lärjungar, at kal-
la eld neder af himmelen öfwer de Samariter.

Beslutet.

Nu, i käre Husbönder och Matmödrar, wa-
rer härmed troligen förmanter, at wäl betrakta och
i akttaga de wälmenta påminnelser, som eder i
föregående Reglor gifne äro. Söker med en trogen
bön, et heligt nit och Christelig försigtighet, at
göra djäfwulens onda anslag om intet, och at hel-
ga edra hus Herranom. Ser icke efter, huru
det beklageligen tilgår i andra Hushåll, utan, i
trogen förtröstan på Guds nådiga bistånd, säger
hwar för sig: Jag och mitt hus wilje tjäna
Herranom, Jos. 24: 15. Hvad för en glä-
dje för Gud och Hans Änglar, menen i, skulle
det icke wara, om edra hus, medelst Guds lof
och åkallan, frid, kärlek, enighet och ett gudeligt
lefwerne, wore lika som en liten himmel på jor-
den? Då skullen i om Guds nådiga närwarelse
kunna göra eder aldeles försäkrade; och den sorg
och widrighet, som eder derwid mötte, skulle icke
kunna förstöra edor Själ-ro; utan i skullen up-
taga den, såsom ett nådes-tekn, och et kært kors,
som eder Himmelske Fader edor skänkt, edor själ
til bästa. Herrans wälsignelse skulle utgjuta sig
öfwer eder, Hans söta kärlek gifwa edor mat och
dryck den behageligaste smaken, och edart goda
samwete och förnögdade sinne wara eder ett dage-
ligt gästabad. Nu är wäl det sant, at hwetet
och ogräset måste til skörde-tiden stå tiffammans.
I den rättfärdiga Noachs lilla hushåll, som alle-
nast bestod af åtta personer, fans en ond och be-
spot-

spottande Cham. Så torde wäl ock undertiden den möda, som i använden på ett ogudaktigt tjänstehjon, synas wara säfång. Men låter icke detta minska edart heliga och kloka nit. Swad som icke winnes på den ena, det århålles dock på en annan. Den som omwänder en syndare ifrån hans wågars willo, han frälsar ena Själ ifrån döden, och han har, afgrunden til harm och förtret, gjort ett så rikt byte, at det icke kan betalas med hela werlden.

Senare Stycket, Om Tjänstefolks Skyldigheter emot sina Husbönder och Matmödrar.

1. Pet. 2: 18.

Tjänare, warer underdånige edrom Herrom med all fruktan; icke allenast dem godom och saktmodigom, utan ock dem genwördigom.

Desa orden gifwa oss anledning, at betänka Tjänstefolks skyldiga wälförhållande emot sina Husbönder och Matmödrar, huru det bör wara beskaffadt både i gemen och i synnerhet.

I. I gemen.

Derom lyda orden så: I tjänare warer underdånige edrom Herrom med all fruktan.

En ofkrymtad Gudsfruktan, hwilken endast finnes hos dem, som, i trone på Jesum Christum, hålla Gud för deras kära Fader, är grunden til alla Christeliga dygder; derföre är den ock den första och angelågnaste skyldighet, som fordras af tjänstefolket, om de skola rätt och Christeligen, icke allenast såsom tjänare och tjänarinnor, utan ock såsom NB. Christeliga tjänare och tjänarinnor, kunna förhålla sig emot sina Husbönder och Matmödrar.

Äro deras hjertan intagne af en barnslig fruktan för Gud; så äro de ock nögde med Hans Heliga skickelse, och med det nedriga stånd, i hwilket Han behagat sätta dem: Wäl wetande, at dem som Gud får hafwa, tjäna all ting til det bästa. De misfunna icke sina Husbönder och Matmödrar den magt, som de hafwa, at befalla och råda öfwer dem; utan besinna, at deras käre Himmelste Fader hafwer det så skickat och förordnat. De förakta dem icke, utan anse dem såsom sådana, de der, för Guds befallnings skull, äro all lydna och heder wärde. Gudfruktiga tjänstehjon föra sig til sinnes, at de, genom Skapelsen och Uterlösningen, höra Gudi och Christo hela och hållna til: de besinna, huru upriktigt och ganska wäl deras Gud och Frålsare menar med dem: deraf finna de sig ock skyldige, at upriktigt lyda Hans befallningar, och at mena upriktigt med sin Nåsta, följakteligen äfwen med sitt Husbondfolk, hwilket ock under Faders och Moders namn förstås, dem de böra hedra, älska, lyda och hafwa för ögonen, så at de intet annat göra i deras frånwaro, än de wille hafwa gjordt i deras närwaro.

Allt detta menar och den H. Paulus, när han säger Eph. 6: 5=8. I tjänare warer hörige edrom lekamligom herrum, med råddhåga och båswan, i edor hjertas enfaldighet, såsom NB. Christo. Icke tjänande allena för ögonen, såsom människom til wilja: utan såsom Christi tjänare, görande det Gud wil NB. utaf hjertat. Med wälwiljoghet låter eder tycka, at i tjänen **H**Erranom, och icke människom. Och i Col. 3: 22. brukar han nästan samma ord, säjandes, at tjänarena böra wara lydige med enfaldighet (utan skrymtan, utan falska och egennyttiga affigter) och NB. med Gudsfruktan. Sedan lägger han detta dertil: Allt hwad i gören, det görer af hjertat, såsom **H**Erranom, och icke människom. Och weter, at i af **H**Erranom skolen få arffsens lön; Ty i tjänen **H**Erranom Christo. Hofer icke här af, huru nödig en sann Gudsfruktan här är; men och tillika, med hwad nådigt wälbehag Gud anser den wördnad, kärlek, lydno och tjänst, som troget och gudfruktigt tjänstefolk sinom Husböndrom och Matmödrom bewisa? Nämliga, han tager det up för en Gudstjänst, och wil af nåde belöna dem, såsom de der tjänat **H**Erranom Christo. Ett tjänstehjon må inbilla sig vara så gudfruktigt och andåktigt det wil: är det icke lydigt sitt Husbondsfolk, så är alt annat säfångt. Ty lydna är bättre än offer, och höra til är bättre än det feta af wädrar.

Wi kunne med skäl säja, at den som icke Gudi är trogen, han är ingen människa trogen. Har tjänstefolket ingen Gudsfruktan i sitt hjerta;

så är der ock ingen kärlek, ingen trohet, ingen lydna emot Husbondsfolket. Skulle det ock så synas, lika som bewiste de kärlek, trohet och lydna; så sker det dock på ett syndigt sätt och emot det första Budet, i det de då göra sina Husbönder och Matmödrar til afgudar, dem de mera frukta, älska och lyda, än den ena Ganna Guden allena.

Swarest ingen Gudsfruktan är, der är ock ingen omsorg om själen; utan der går alt arbete, fikande och löpande ut deruppå, huru kroppen måtte försörjas. Den som wil blifwa warse okunnighet och en rätt hednisk blindhet i de ting, som angå Sjal och salighet, han finner den hos tjänstefolket: ehuru likwål med rätta hos inga andra människor borde finnas större kärlek til Gud och omsorg om Sjålen, än hos tjänare och tjänarinor; emedan de i detta lifwet, hwad deras utwärtas omständigheter angår, hafwa så mycken möda, swett och arbete, och altså ingen himmel eller jordiff lycksalighet: Swarsöre de ock om Gud, Hans Nåd och den rätta himmelen och saligheten borde måst wara bekymrade.

Men hwadan monne det wål komma, at tjänstefolket nästan öfwer alt är så elakt och gudlös? Jo, orsakerna dertil äro följande: 1) Deras egit af naturen onda och fördärswade hjerta, som har mera lust til ondt än godt. De, så wål som alle andre, måste kännas wid den beskifning, som Paulus Rom. 3: 10-18. gör öfwer människan, sådan, som hon är til sitt fördärswade kynne. 2) Äro de fleste i deras ungdom wordne försu-
made, och hafwa då icke lärt känna, hwarken
Gud eller sig sjelfwa. Om man allenast betän-
ker,

ter, huru lamt det går til med upfostrings-werket både i städer, och i synnerhet på landsbygden, hwarifrån det måsta tjänstefolket kommer; så må man grufwa sig deröfwer. Föräldrarna tycka sig då hafwa fullgjort sin skyldighet, om de lårt eller låtit låra sina barn, at låsa någorlunda innan til i bok, och at kunna låsa något utan til, utur Catechesen; fast ock detta merendels sker med föga förstånd och utan besked; ja, somlige Föräldrar med sin omsorg om barnens undervisning icke ens gå så långt, utan låta dem upwåra i dumbhet och ofunnighet. Men huru många äro de, som med gudelig nit och alwar underrätta sina barn om deras afgrunds=djupa synda=fördärf, om Guds grundlösa nåd, Christi kärlek, Hans bittra Lidande, om deras Döpselse=förbund ic. samt om deras deraf flytande skyldigheter emot Gud och människa? Sådän som grunden är, sådän blir ock åbygnaden. Warder icke Jesus med sin dyra Förskyllan genom trona omsattad, behållen, och liggande til grund i hjertat; hwad godt wil man då wånta af en sådan människa, hwilko denna fasta och inför GUD allena bestående grunden felar?

3) Hårtil komma ock werldenes förargelser, öfwer hwilka vår Frälsare utropar we, Matth. 18. i det tjänstefolket hos både högre och lägre får se och höra så mycken synd och skam, styggelse, odygd, skrymteri och gudlöshet: Hwilket alt de sedan antaga för sin Bibel och ett rättesnöre för sitt förhållande; men den rätta Bibelen hafwa de icke; och om de än hade honom, så wilja de dock icke låsa deruti, och kunna altså icke förstå Guds wilja, mindre råtta sig derefter; utan trösta sig i

sin säkerhet med andras ogudaktighet, och wåga Själens ewiga salighet på det aldrasafeligaste äf-
 wentyr. 4) Bidraga och ogudaktiga Husbönder
 och Matmödrar, hwilka beklageligen utgåra den
 största hopen, ganska mycket til tjänstefolkets ond-
 ska och ogudaktighet. Wore Husbondsfolket för
 egen del upbygde på wår fasta Salighets Klippa
 Jesu Christo, och stode med Honom i nogaste
 förening, så at alla deras gärningar skedde i tros-
 ne, och i trogen och kärlig åtanke på Honom; så
 kunde det intet annat wara, än at en så gudelig
 och med Guds Ord och wilja enlig, samt med ett
 ömt samwete öfwerensstämmande lefnad, skulle haf-
 wa ett stort eftertryck med sig, I. Pet. 3: 1. de skul-
 le då icke försuma, at med läro och förmaning
 söka befrämja tjänstefolkets Själ-wälfärd: och
 mången ogudaktig tjänare och tjänarinna skulle der-
 igenom upwäckas, föras på lifsens wäg, och följa
 en så helig efterdömmelse.

Slutet häraf blifwer detta: Skole wi så båt-
 tre tjänstefolk, så bör man 1) wara ömtänkt på,
 at rätta de fel, som finnas i upfostringen: hwilken
 öma sak hwar och en i sitt stånd, icke i förlitan-
 de på egen klofhet, utan under bön, och i förtrö-
 stan på Guds nåd, och efter deß kallelles med-
 gifwande, bör låta sig angelågen wara. 2) Måste
 Husbönder och Matmödrar sjelfwe wara rätte
 Guds barn och upriktige i deras Christendom. Så
 länge detta icke sker, så säger dem deras egit sam-
 wete, at Gud har större orsak, til at klaga öfwer
 deras egen upsäteliga olydna, än de öfwer sitt
 tjänstefolks ohörighet; och at alla deras klagomål
 öfwer tjänstefolkets wrånghet och okynne icke har
 ett

ett rätt nit om Guds åra, utan en ensidig egen-
 kärleks affigter til grund och drif-
 sjäder. I detta
 Husbondfolkets oomvända tilstånd felar dem ås-
 wen icke allenast ett gudeligt och försigtigt nit,
 utan ock ett rätt tålmod, til at vinna det onda
 tjänstefolket; ty antingen wisa de dem då straxt på
 porten, eller förgifsta de en eljest i nödfall skålig hus-
 aga med bannor och swordomar, hwarigenom den,
 som redan förut är en afgrundens trål, ingalun-
 da förbättras, utan snarare fördärwas. Så bör-
 de det ju icke vara hos dem, som wilja heta Christ-
 ne, och i följe deraf, böra, såsom i andra dygder,
 altså ock i tålmod efterfölja sin Gud och Frälsare.

Tjänstefolkets andra skyldighet är en hjerte-
 lig kärlek til sitt Husbondfolk. Frukt och älska
 de Gud, så älska de ock sina Husbönder och Mat-
 mödrar. De finna sig då skyldige, at anse dem
 såsom sina Föräldrar, samt at hjerteligen bedja
 för dem: och den råddhåga de för dem hysa, är
 icke så beskaffad, såsom trålar, de der frukta och
 hata sina tyranniska pådrifware; utan såsom wäl
 artade barns, hwilkas öma kärlek til Föräldrar-
 na icke kan tåla, at de på något sätt, emot båt-
 tre wett och förstånd, skulle bedröfwa och förtör-
 na dem. Ach! om tjänstefolket hade en hjertelig
 kärlek til sina Husbönder och Matmödrar, huru
 många odygder skulle de icke då vara qwitte, öf-
 wer hwilka nu öfwer allt höres en så bitter kla-
 gan? De skulle då icke löpa med sqwaller om alt
 det, som i huset eller gården tildrager sig: de skulle
 icke vara nogräknade med sina Husbönders fel-
 aktigheter, utan betänka, at ock de äro männis-
 skor, samt i följe deraf åkalla Gud, at Han wille

hafwa tålmod med dem, och gifwa dem nåd at ändra sig. De skulle då icke vara allt för laggranne i mat, dryck och annor förplågning. De skulle då icke siifta så mycken osämja, mistankar och missförstånd grannar emellan; utan tåga stilla, wända all ting til det bästa, och finnas ibland de fridstiftare, dem Christus prisar saliga, och säger, at de skola kallas Guds barn. Icke eller skulle de då vara de fattiga och menlösa barnen til så mycken skada och förargelse, som likwål beklageligen sker. O en bedröfwelig sak! Hwad kan wäl ligga en rättfint Fader och Moder mera på hjertat, än de käre barnen? och hwad skada kan liknas emot den, som dem tilfogas? ja, af hwem är en så stor skada at befara, om icke åfwen af gudlöst och lättsinigt tjänstefolk? At hafwa dem i huset är ju intet annat, än at hafwa själa-mördare och satans apostlar i huset. Ach! betänker detta, j ogudaktige samt äre-förgätne tjänare och tjänarinnor! j som finnen eder til denna synden skyldige. Käre sköner dock dessa spåda lammen, besmitter icke deras unga ögon och öron med edor ogudaktighet, och söler icke edart samwet med deras menlösa blod. Kommer i häg hwad edar Frålsare och Domare säger, nämligen: Hwilken som förargat en af dessa små, som tro på mig, honom wore bättre, at en qwarnsten wore bunden wid hans hals, och han sänktes ned i hassens djup, Matth. 18: 6. Men j Föräldrar, warer häraf påminte, at så mycket mera vara angelågne om sådant tjänstefolks sanskylliga omwändelse, på det de icke widare måtte vara edra barns bödlar och förfware. Warer ock upmärksamme, at icke edra barn,

barn, utom edor närvaro, mycket så wistas ibland dem, och omgås med dem. Men derwid besinner för all ting, at hwad David säger om staden, det gäller ock om barnen: Om Herren icke förwarar staden eller barnen, så waka wäktarena fåfängt, Ps. 127: 1. och åkaller honom, at Han med sina faderliga och kärleksrika ögon wille leda och bewara edra fattiga barn.

Tjänstefolkets tredje skyldighet är lydna och underdånighet. De böra nämligen, såsom i hjerstat hysa, så ock i ord och åthåfwor betyga en rätt wördnad och högaktning för sitt Husbondfolk, och wara dem lydige i alt det, som icke strider emot Guds Ord och wilja; ty i det fallet heter det, at man måste mera lyda Gudi än människor. De böra uti all ting wara behagelige, och icke genswarige Tit. 2: 9. Denna deras lyd- nas plikt är både i sig sjelf, och af det, som wid den första skyldigheten sagdt är, klar och öfwer- tygelig. När tjänstefolket i och af trone på Jesum Christum, och af lydna för Guds befallning, ära och lyda sitt Husbondfolk, så tjåna de Christo. Motsatsen är ock oemotsäjelig, at de tjån- stehjon, som wanwörda sina Husbönder och Mat- mödrar, samt äro emot dem sturiske och olydige, dem felar tron på Jesum, de förakta Guds be- fallning, och tjåna icke Christo, utan djåfwulen: och åfwen om sådana säger Guds Ande, nåst ef- ter den förmaning, som Han gifwit tjänstefolket: Men den som orätt gör, han skal undfå hwad han orätt gjort hafwer, och warder intet anseende til personen. Col. 3: 25.

Andteligen är tjänstehjons fjerde skyldighet,
 at wara trogna både i ord och gärningar Tit.
 2: 10. Trogne i talet, så at de hålla det tyst,
 som utan skada kan förtigas; men deremot uppen-
 bara det, som lånder Gudi til åra och deras Hus-
 bönder til fromma. Trogne i sina syflor och
 ärender, så at de förrätta dem med flit och drift,
 icke snacka bort tiden utom hus, eller taga sig an-
 nor swink-ärende före: icke göra syflan half-saret,
 utan efter bästa wett och förstånd: icke genom
 lättja stjåla mat och lön ifrån Husbonden, och da-
 gen ifrån HERRanom. Trogne i anseende til si-
 na Husbönders egendom, så at de icke genom
 wårdslösheit låta det förfaras eller skadas och för-
 warras, som blifwit dem i händer satt; utan fast
 wera på allt möjligit och lofligit sätt beslita sig om,
 at deras Husbönders egendom må warda för-
 rad och beskärnad: och ingalunda försnilla något,
 til at dermed understödja sina fattiga Föräldrar,
 slägt, wänner och anhörige; emedan sådant, bå-
 de i Guds och människo-ögon, är en stöld, och
 altså en Gudi misshagelig wälgärning. I syn-
 het hörer det hit, at de icke må intagas af ond
 lusta, ej eller inlåta sig med personer af andra
 Fönet, hwarwid Herrar och Husbönder måste sät-
 ta mycket emellan, emedan läckebetarne plåga ta-
 gas af deras förråd, och jämwal sjelfwa syflorna
 derigenom komma at lida. Icke mindre böra ock
 tjänstehjonen wara trogna emot sig sjelfwa, så
 at de icke med högfärd, onödig granlåt, eller med
 annan synd och fåfånga förslösa den lön de för-
 tjänt, utan uphämta och förwara smolorna af det
 öfwerblefna, til at dermed ärligen föda sig; så at
 de

de i sin ålderdom och skröplighet, icke måge wara androm beswårlige.

Du följer, om Tjänstefolkets skyldigheter

II. I synnerhet,

icke allenast emot goda och saktmodiga, utan ock emot genwördiga och wrånga Husbönder.

Men som det är skillnad icke mindre på tjänstefolk än på Husbönder, så wille wi här korteligen wisa de skyldigheter, som både onde och gode tjänstehjon emot godt och elakt Herrskap och Husbondsfolk, hwar för sig, böra bewisa.

Äro Husbönderne goda, men tjänstehjonen deremot onde, så hafwa dessa senare at i åkttaga följande plikter:

1) Böra de anse det såsom Guds nådiga skickelse, när de komma i tjänst hos gudsrucktiga och fromma Husbönder. Ingen ting i werlden sker af en blind händelse och utan Guds Försyn; altså icke eller detta: Utan Han har derigenom welat gifwa sådana tjänstehjon tillfälle, til at lära känna Gud, sig sjelfwa och wågen til saligheten. Försumas detta goda tillfället, så torde det tagas ifrå dem, och de, genom Guds tillståndjelse, råka i syndiga och onda tillfällen, och skola, så framt icke båttring emellan kommer, dömas på domedag såsom Guds godhets föraktare.

2) Böra de icke förbehålla sig några syndiga ting, onda wanor, eller at på wisa tider gå på några syndiga ställen; utan tacka Gud, at Han genom fromma Husbönder afhåller dem derifrån.

3) Bö-

3) Böra de icke misbruka sina fromma Husbänders kärlek och saktmodighet: Såsom förfarenheten lærer, at så länge ett elakt tjänstehjon är i tjänst hos elakt och strängt Husbondfolk, som slås, swår och bannas, så gör det af fruktan för straff, hwad thy tilhörer; men så snart det sluppit en sådan tråldom och strång medfart, samt deremot fått en mild Husbonde och Matmoder, så wet det icke at sticka sig derwid, utan misbruka deras fromhet til sturshet, egensinnighet och olydna. Hwarigenom händer, at ock de frommaste Husbänder warda föranslätne til wrede och at sucka: för hwilket likwål tjänstehjonen böra tagga sig til wara, emedan det icke är dem nyttigt.

4) Böra de wara sådana, at man icke skal behöfwa twinga och drifwa dem til det goda, såsom underwisning och förmaning af Guds Ord, bön ic. wål wetande, at det länder deras Själ til förbättring. Det kan komma den tiden, at de warda twungne icke til det goda, utan til det onda: hwilket de då hafwa at anse såsom ett rättwist straff.

5) I synnerhet böra de wakta sig, at de med en sann gudaktighet och Christendom icke drifwa sitt gåckeri, eller försmåda Nädenes Ande, som söker at uplysa och omwända dem: Hwilken synd ibland alla synder är den grufweligaste.

6) Böra de med tålmod uptaga sina fromma Husbänders näpft och aga, för deras onda förhållande, och icke säja, såsom många obetänksamme för sed hafwa: Dessa wilja hållas för fromme, och kunna likwål så hårdeligen banna up en: De wilja anses för Christne, och kunna likwål göra

göra så mycket wäsende af sligt lappri, som man råkat slå sönder eller tappa bort. Lika som det icke skulle kunna bestå med en sann Christendom och fromhet, at Husbönder och Matmödrar med alwarsamma ord bestraffa sitt tjänstefolks wårdslöshet och ondskå.

Har ett fromt tjänstehjon fått ett fromt Herrskap och Husbondfolk, så bör det med innerlig tackfäjelse til Gud, anse denna förmonen såsom Hans ganska faderliga och nådiga skickelse: derföre är det ock så mycket mer skyldigt at åra dem, emedan de äro bröder 1. Tim. 6: 2. eller äro af lika nåd i Christo delaktige. Det bör ock nyttja ett så godt tillfälle til Sjåla=förbättring, och alt mera stadfästelse i det goda; emedan försarenheten intyggar, at det icke allestädes utan hinder låter sig göra. Och emedan hwarcken fromme Husbönder eller fromt tjänstefolk aldeles äro utan alla fel, så bör den ena tåla den andras ströplighet, och låta sig nöja med des goda wålmening, och at han icke wetandes och wiljandes gör något ondt. Taga icke fromma tjänare och tjänarinnor detta i akt, så kan det lätteligen hånda dem, at de göra lika som Israels barn, hwilka mera beswärade sig öfwer Guds och Moses regering i öfnene, än öfwer Pharaos tyranni uti Egypten. De böra ock wakta sig för andra afwågar, på hwilka Sjåla=fienden snart kan förleda dem, om de icke idkeligen waka och bedja. Til exempel, i det stället de hos elaka Husbönder fått föga eller ingen tid använda til bön, sång, samt Bibelens och andra goda böckers läsning, så torde de nu hos sina fromma Husbönder til sådana goda och nödi-

nödiga öfningar wilja använda så mycken tid, at deras sysslor derigenom försumas. I det stället de, hos elaka Husbönder, hafwa måst betala eller låta laga alt, det de slagit sönder eller låtit förkomma; så torde de nu hos sina fromma Husbönder, som icke altid äro så grannräknade, råka i en stor wårdslöshet, och icke göra sig samwete öfwer, at snöpligen låta det förfaras, som blifwit dem anförtrodt. Och i det stället de, hos stränga Husbönder, utan gensäjelse hafwa måst bewisa en o-wilforlig lydna, hwarwid de ofta hafwa fått bita sig i tungan och smälta harmen; så torde de nu, der de icke waka öfwer sitt eget hjerta, så misbruka sina milda Husbönders fogelighet och saktmod, at de uti det de skäligen säja och bjuda, tala dem emot, wilja enwisas och behålla sista ordet. Hwilket är en bedröfwelig sak, och ländet Christendomen, hwaraf de dock lika fullt mena kunna beröma sig, til wanåra och försmädelse. Borden i icke fast helre glädjas, at i hos rätt Christeligen sinna de Husbönder fån njuta en mild och förnuftig styrelse? Och borden i icke dertfore förhålla eder dubbelt så wål? hwilket Paulus äfwen ästundar af fromt tjänstefolk, som äro hos fromma Husbönder, säjandes: **Trälarna** (tjänarena) som under oss äro, skola hålla sina Herrar alla äro wårda, på det Guds namn och lärdom icke skal försmädd warda. Men de som hafwa trogna Herrar, de skola icke förakta dem, förden skul de äro bröder; utan wara dess mer tjänstaktige, at de trogne och älskade, och delaktige uti wälgärningene äro. 1. Tim. 6: 12. Äfwen är ock det odrägeligt af ett tjänstehjon, som wil

wil hållas för fromt, at fast det waktar sig för grof-
wa laster, är det dock desto mer begifwit på en
ensidig enwighet, andeligit högmöd, klander-sjukan
och föttslig frihet. För hwilket skadeliga ogräs i
Christenheten Gud nådeligen beware hwar och en,
och i synnerhet tjänstefolket! Så är det ock billigt,
at när en from dräng eller piga får en mindre för-
mögen Husbonde, hos hwilken icke alt är så fullt
upp, som de förr varit wane wid; då böra de
rätta sig derefter, och icke wara misnögde eller
Enorra öfwer deras slättare förplågning; utan med
Paulo lära, at allestädes låta sig nöja, både nog
hafwa, och nöd lida, Phil. 4: 12. i synnerhet, som
förfarenheten lärer, at de icke kunna hålla sig så wäl,
när de warda sina egne, och sätta föttren under
eget bord. Icke mindre åligger det ock fromma
tjänstehjon, när de årna gista eller taga sig något
annat före, at då rådfråga sitt fromma Husbonds-
folk; emedan Gud igenom människor ofta låter we-
ta sin wilja.

I tjänstehjon! om i låten förleda eder, at icke
taga dessa edra skyldigheter i akt, utan gören twärt
deremot: om i bedröfwen edra fromma Husbönder,
och lefwen i olydna, enwighet, öfwermod och för-
akt; hurudan är då eder fromhet? Weter och be-
sinner, at om Gud med sin nåd måste wika ifrån
eder, så misten i icke allenast alt godt, utan kunnen
ock i sinom tid warda ödmjukade af onda Herrar
och Husbönder. Då edart samwete, under edor
hårda aga, alltid skal gifwa eder denna tilwitessen:
Si, detta har du förskylt på din förra Husbonde,
hwilkens kärlek och godhet du misbrukat; derföre
måste du nu, såsom fordom Hagar, hwilken ock
före

föraktade sin Fru Sara, låta dig behaga, at warda spåkt och ödmjukad, 1. Mos. 16: 4-9.

Äro både Husbönder och tjänstehjon on-
de och ogudaktiga, så ser det i synnerhet ganska illa ut för de senare; ty då är der icke det minsta hopp, om deras Själ-förbättring, emedan de redan så djupt ligga begräfne i fördärfwet; utan, i det stället, står en desto swårare deras förförelse och förwarring förwifo at befara. Och denna saram kan det förblindade tjänstehjonet så mycket mindre förnimma, som det fast mer gläder sig, at det nu har tillfälle, til at låta sitt hjerta utbrista i allehanda synd och ondsko. Ja, öfwer denna deras ondskamåste det sjerde Budordet låta misbruka sig til ett skjul, i det de säja, at de måste lyda sina Herrar och Husbönder; utan at göra en rätt åtskilnad emellan syndiga och tillåteliga ting, eller at förklara det sjerde budordet efter det förstas medgiftwande. Och så fara barnen efter sina Fäder, och onda tjänstehjon efter sina onda Husbönder, och så aldrig se ljuset. Ps. 49: 20. På detta sättet warda tjänare och tjänarinnor de uflaste Kreatur under solene. Ty utöfningen af deras onda lustar gifwer deras Själ ingen rätt ro. Deras utwärtas arbete är fullt med många Kropsens och sinnets beswårligheter: och Gud kunna de derwid icke trösta sig af, efter de sätta Hans bud och wilja, kärlek och fruktan ur åsynen. Om morgonen stå de up som få, gå til arbete som få, om aftonen lägga de sig at sofwa såsom få: de få bröd och lön, såsom fånaden sitt foder; och så qwälja de sig, utan Gud och Hans nåd, ifrån den ena tiden til den andra, til des de komma derhån, at de
 få

få se, hwad för en åtskilnad är emellan den råttfärdiga och ogudaktiga, och emellan den, som Gudi tjänar, och den, som Honom icke tjänar. Mal. 3: 18.

Men är Husbonden ond, och tjänstehjornet fromt, så bör det lysa, såsom ett ljus för al-
las deras ögon, som i huset äro, och gå dem före med goda exempel, i bön och arbete, ödmjukhet, kärlek och Gudsfruktan. Hwilket Gud ofta så wäl-
signar, at mången ond människa derigenom warder om sin uselhet öfvertygad och bestraffad, samt be-
sinnar och rättar sig. Ja, sjelfwa Husbondsfolket föres derigenom så wida, at om det icke til fullo warder omvändt, och bewekt til fromma tjänstehjorns efterfölgd, så gör det likwäl en märkelig åtskilnad emellan fromt och elakt tjänstefolk.

Fromma tjänstehjon, som weta at göra en åtskilnad emellan ljus och mörker, finna hos ogudaktiga Husbönder en Skola, full med swåra frestelser; fördenksull är det nödigt at underrätta dem, huru de med ett obesmittadt samwete skola wandra både i anseende til Gud och deras Husbönder. Til den ändan böra de besinna, at så snart de stå up i den ogudaktiga Husbondens hus, så sätta de sin fot i många nåt af swåra frestelser, och böra altså bedja Gud, at han icke wille låta dem frestas öfwer deras förmåga. Hwilken bön, när den fälles för egen och Husbondens Sjåla-wålfärd, wisertligen icke lærer utan frukt aflöpa. Deputan böra ock sådana tjänstehjon, som hafwa underliga Husbönder, göra åtskilnad emellan det, som i Guds Ord är tillåteligt och otillåteligt; på det de icke måga förledas, til at göra det ondt är, och sålunda sarga sitt samwete:

te: hwilket är snart gjordt, om de icke så stå på sin wakt, at de mer lyda Gudi än människor. I det som tillåtet är, säger Paulus med klara ord, at tjänstefolket bör wara underdånigt sina genwördiga wrånga, ogena och elaka Husbönder; så at de, såsom aldrig, altså aldränst i slika fall, få bewisa dem någon ohöflighet: utan böra med Christeligit tålmod och stillhet fördraga deras trug och swåra medfarter, i den såkra förhoppning, at Herren nådeligen ser dertil. Och emedan de hela dagen få se och höra mera ondt än godt; böra ögon och öron, såsom hjertats portar, wäl förwaras, at intet må komma in i hjertat, som icke bör wara der: eljest är det snart gjordt, at man gör sig delaktig af de onyttiga mörkets gårningar, och ibland de ogudaktiga warder ogudaktig. Ufwen hafwer ock fromt tjänstefolk, för den myckla synd, som hos ogudaktiga Husbönder går i swang, en stark frestelse, til bitligt nit, otålighet, hårda ord, undsäjelse med helwetet och fördömmelsen, hwarigenom åstadkommes förbittring och ingen förbättring. Dersöre bör det samma i akttaga St. Pauli förmaning, Col. 3: 12. Klåder eder, såsom Guds utkorade Zelgon och älskelige, uti hjertans barmhertighet, wänlighet, ödmjukhet, saksmodighet, långmodighet; och wäl aldrig gilla det onda, mycket mindre görat, utan heldre straffa det; dock bör sådant ske i kärlek, och med behörig wisdom, hwilken til den åndan af Gudi bör utbedjas. Och aldenstund en from och Gudelig omgångelse ofta skaffar större nytta, än många ord och bestraffningar; så gör ett fromt tjänstehjon wäl, at det midt ibland det wrånga och wanartiga

flågo

slägtet, wandrar såsom ett ljus Phil. 2: 15. och söker at winna de onda jämtwål utan ord 2. Pet. 3: 1. hållt när ingen bön och kärlig förmaning vidare synes kunna något uträtta. Men måste ett fromt tjänstehjon lidas för rättfärdighetens skull, och följakteligen med Christo, hwilkens belåte det söker at warda likt, så är det nåd, 1. Pet. 2: 19. 20. Om någor för samwetet skull til Gud fördrager be-
 dröfwelse, och lider orätt, så har han större orsak, at wara glad än bedröfwad. Dock måste han, så mycket någonsin möjeligit är, undwika alt det, som ondt synes, och kunde gifwa någon anledning til försmädelse. Ja, han bör med sina gärningar stoppa munnen til på alla baktalare. Gud lärer och i sådana hus hafwa några sina, som kunna tjäna til tröst och upmuntring; så at det icke skal war-
 da omöjeligit, at blifwa trofast in til ändan, och gå af med segerkronan. Men i fall det för samwetstwång, samt oundwifeliga förhinder i en sann Gudaktighet, och för den stora Sjåla-faran skull, wore omöjeligit, at der länge uthårda, så säger Paulus 1. Cor. 7: 21. *Kant du fri warda, så bruka det heldre; emedan Gud ännu har låtit sådana Husbönder wara qwar i werldene, i hwil-
 kas tjänst ett fromt tjänstehjon kan frålfa sin Sjål, och behålla sitt samwete obesmittadt.* Deruppå kommer det allenast an, at man, såsom redan är påmint, icke försyndar sig på dem igenom misbruk af deras godhet och kärlek, och således å nyo war-
 der straffad med elakt Husbondfolk.

Beslutet.

O at j, som tjänare och tjänarinnor ären, låten det, som eder nu är förhållit, med järnsyl grafwas i allas edra Själur, på det, efter den eder gifna underrättelsen, en sannskyllig förbättring hos eder finnas må. Det har nu länge och alltid hetat, at tjänstefolket äro en stor plåga. Och om någor sagt til Husbönderna, at de med slit borde höra sig om efter Christeliga och fromma drängar och pigor, så hafwa de swarat: Swar äro de? Antalet på fromma tjänstehjon är ock i sanning så ringa, at de Husbönder hafwa orsak at prisa Gud, hwilka dem så. Nu, i tjänstehjon, skal då en sådan skamsäck längre sitta på eder; eller är det icke möjligt, at en sannskyllig förbättring hos eder kan åstadkommas? Guds hälsosamma nåd är ju så wäl eder, som alla människor uppenbarad Tit. 2: 11. Ach! låter då henne lära och tukta eder, til at försaka alla ogudaktighet och werldslig lusta, och til at lefwa tukteliga, rättfärdeliga och gudeliga i denna werlden. Men skal sådant rätteligen kunna ske, så lærer eder känna Gud, lærer eder förstå hwad synd är, lærer eder känna Christum. J, som kunnen läsa, och hafwen Bibel, tager honom för eder om Söndagen, och så ofta j hafwen någon ledighet: beder Gud om ett uplyst hjerta, at j mågen lära förstå Hans wilja. Och j, som icke kunnen läsa, men ären likwäl än unge, tager eder den möddan, at lära eder det. Hafwen i Christeliga Husbönder, så beder dem, at de dageligen wille unna eder en half timas tid dertil. Warer försäkrade, at om j hafwen fullt alwar at söka Gud och edor salighet, så skal intet hinder wara så stort, at det icke skulle kunna häfwas. Hafwen i tilfalle, så står up i Bibelen, de Språk, som i kyrkan warda ansödrade, gifwer akt på deras förstånd och förklaring; för all ting beder Gud om ett lydigt hjerta, til at siray i lefwerket efterkomma det j förstån. Och emedan j af naturen ären onde, samt obegwämlige och döde til alt godt, så begynner saken med en alwarlig hjertats bättring. Somjuker eder in för Gud såsom usla förlorade syndare, och tager i trone edor tilflykt til Jesu Christi lidande och Död, såsom den der hafwer eder och allso werldene förwärsawat den rättfärdighet, som allena för Gudi gäller. Omfatter den samma, samt beder om nåd och alla edra synders förlåtelse. När j stån i den ordning, då wil

wil Gud förbarma sig öfwer eder, och icke allenast förlåta edra synder, utan ock gifwa eder den H. Ande i hjertat, hwilken förlånar eder kraft och styrka, til at leswa såsom nya människor, samt til at hata och öfwergifwa de synder, som i förre hafwen älskat. Och då skal det wara edar lust, at tjåna edra Husbönder, emedan i tjånen Gudi: Då skolen i arbeta, icke af en sudd winnings-sjuka, utan af rent samwets drift, såsom Gudi, och icke människom til behag: wål besinnande, at edart ringa arbete icke med några pänningar, utan med himmelsk härlighet, dock af nåde, skal warda belönt. Då skolen i icke med edor tjänst wara blotta ögnatjänare, utan trogne, ehwad edra Husbönder äro tilstådes eller ej: Det skal wara eder nog, at Gud är närwarande. Då skal ock ingen tråta, lögn, stöld, intet bannande, fylleri, ingen föraktighet och olydna ic. sinnas hos eder; ty Guds Ande, som har helgat och intagit edra hjertan, är fridsens, trohetenes, tuffthetenes och lydnonens Ande. Låt ock wara, at j af öfweritning torde råka at förse eder i ord eller gärning; så skolen j dock icke hafwa något behag dertil, utan eder in för Gud deröfwer ödmjuka, samt afbedja det både hos Gud och människor. På detta sättet skulle edra Husbönder blifwa wålsignade genom eder, såsom Potiphars hus genom Josef. Edar utgång och ingång, edart arbete och edar sömn, edart åtande och drikande, alesammans skulle wara wålsignadt.

Ser, så långt bören i komma: denna wågen måsten j gå, så at edra hjertan måste omwändas genom en sann bättring til Gud och tronan på war HERA Jesum Christum. Hafwen j icke på detta sätt lagt grunden, så är en sann leswernets förbättring äfwen så ömdjelig, som at wilja bygga ett hus utan grundwal, eller hämta frukt af ett trä, som icke hafwer någon rot. I Husbönder och Matmödrar, görer edar högsta sit, at bidraga dertil så mycket j kunnen, at denna goda grunden må warda lagd i edart tjänstefolks hjertan. Dock hwad säger jag? Månge, ja, de flåsta af eder sjelfwa torde föga eller ock intet hafwa försarit af den kraft, som en upriktig omwändelse förer med sig til ett Gudi och allom rättsinigom människom behageligt leswerne; utan j ären til större delen til äfwen tyrs sjelfwe onde och omwände, älsken det onda, och förfören äfwen andra dertil. Det är til det högsta hos många af eder allenast en Phariseisk ärbarhet, och ett ut-

wår-

wärtes sedfamt wäsende. Swad ringa eller ock alsingen up-
byggelse, utan ofta fast mera förhinder hafwa icke tjänstefol-
ket af sådana Husbönder och Matmödrar? Tjenedlerid, i
tjänare och tjänarinnor, skal det alsintet ursäktas eder på
domedag, at i intet godt sedt hos edra Husbönder och Mat-
mödrar. Wiljen i rätta eder efter exempel, så ser på Jesum
Christum, hwilken war en trogen Tjänare i sinns Faders hus:
ser på Joseph, hwilken i Potiphars huse lystes såsom ett ljus:
ser på andra fromma tjänstehjon, och warer dem i trone och
en sann Gudsfruktan följaktige. Glömm icke det, som re-
dan mer än en gång tilförene är eder sagdt: den som i och
af trone tjänar sina Husbönder, han tjänar Christo,
och en sådan har under all sin utwärtens möda, at trösta sig af
desa orden, såsom de der äfwen angå, och skola en gång sä-
jas til honom: Ach! du gode och trogne tjänare! öfwer
(och uti) en ringa ting hafwer du warit trogen: gaf
in i dinns Herras glädje. Och åter: Swar
jag är, der skal min tjänare ock wara.

Desa arken kunna beqwämligen sättas i ett band
med en annan andelig Tractat, om en rätt Chri-
stelig Barna-upfostran, hwilken Tractat kallas
**HERRANS Plantering under Människors
Answar och Wård,** och torde wara wård at
läsas af alla Föräldrar, samt af alla dem, som
hafwa Barn under sina händer.

www.books2ebooks.eu